

Livskvalitet i Region Hovedstaden

Af Preben Etwil, Danmarks Statistik

Støttet af

TrygFonden

Danmarks Statistik har valgt fire kommuner i Region Hovedstaden for at måle forskellige aspekter af livskvaliteten i disse kommuner.

De fire kommuner er valgt ud fra forskellige kriterier:

København er den største befolkningsmæssige kommune i regionen.

Rudersdal er udvalgt for at repræsentere en højindkomstkommune i regionen.

Bornholm er udvalgt som yderkommune.

Ishøj er den kommune, der har en befolkningssammensætning, der mest ligner hele befolkningssammensætningen i regionen.

Da der af økonomiske årsager, kun er udvalgt fire kommuner i regionen, kan man ikke vise et resultat, der er dækkende for hele regionen. Det er det statistiske materiale for usikkert til.

I livskvalitetsundersøgelsen er der er blevet foretaget lidt over 1.000 web-baserede interviews i hver af de udvalgte kommuner, og langt mindre i de kommuner, der ikke er udvalgt. Derfor er der ikke særskilte opgørelser i Statistikbanken for de ikke-udvalgte kommuner.

Det samlede materiale for hele landet er til gengæld så stort og veludbygget, at man med en vis rimelighed kan angive landsresultater.

Tilfredshed med livet

Livskvalitet er en samlebetegnelse for det, der kendetegner det gode liv. Der findes ikke nogen entydig definition af livskvalitet, og det er forskelligt fra person til person, hvad der udgør et godt liv. Alligevel er der også meget, som mennesker har til fælles, og som kan formuleres generelt om, hvad livskvalitet er.

Livskvalitet tager afsæt i menneskers personlige oplevelser af forskellige aspekter af deres liv.

Spørgsmål om folks generelle tilfredshed og trivsel er selve kernen i målingen af livskvalitet.

Tabel 1 Tilfredshed med livet alt i alt

		Hele landet	København	Ishøj	Rudersdal	Bornholm
Gennemsnitlig score						
Alt i alt, hvor tilfreds er du med dit liv for tiden?	Mænd og kvinder i alt	7,5	7,4	7,5	7,7	7,6
	Mænd	7,5	7,4	7,5	7,7	7,5
	Kvinder	7,5	7,4	7,5	7,7	7,7
Alt i alt, hvor tilfreds forventer du at være med dit liv om 5 år?	Mænd og kvinder i alt	8,2	8,3	8,1	8,1	8,0
	Mænd	8,1	8,2	8,0	8,1	7,8
	Kvinder	8,2	8,4	8,2	8,1	8,1
Høj score (8-10)(pct)						
Alt i alt, hvor tilfreds er du med dit liv for tiden?	Mænd og kvinder i alt	59,6	56,5	57,9	63,3	62,6
	Mænd	60,7	55,2	59,1	64,6	61,1
	Kvinder	58,5	57,8	56,7	62,2	64,0
Alt i alt, hvor tilfreds forventer du at være med dit liv om 5 år?	Mænd og kvinder i alt	75,8	79,6	73,7	76,0	70,5
	Mænd	74,7	76,4	72,6	76,9	68,1
	Kvinder	76,9	82,7	74,7	75,2	72,9

På en måleskala fra 0 til 10, hvor 0 er ”slet ikke tilfreds” og 10 er ”fuldt ud tilfreds”, er borgerne i regionens fire udvalgte kommuner blevet spurgt om deres generelle livstilfredshed her og nu.

Undersøgelsen indikerer, at tilfredsheden i regionen alt i alt, med undtagelse af Københavns kommune, ligger over eller på landsgennemsnittet. På Bornholm signalerer kvinderne en større tilfredshed end mændene. Man skal dog være opmærksom på, at resultaterne skal fortolkes med en vis forsigtighed pga. den statistiske usikkerhed, der altid ligger i en interviewbaseret undersøgelse.

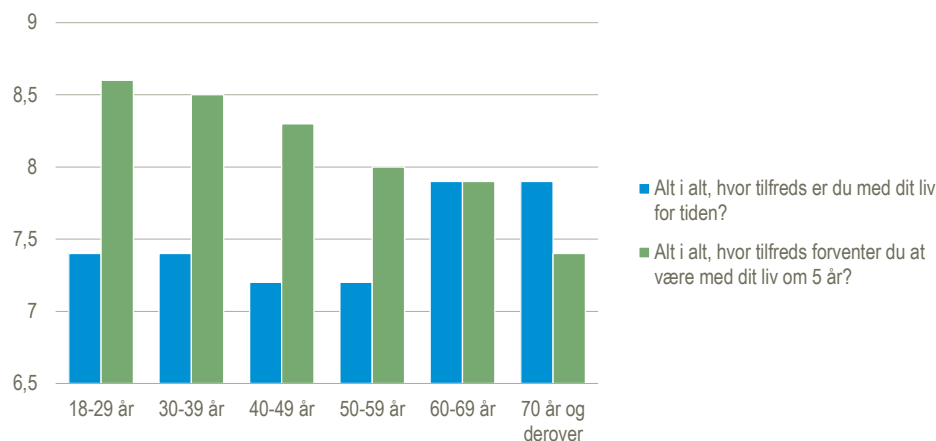
Som bekendt kan et simpelt gennemsnit dække over en relativ stor spredning af meget positive og mindre positive svar, hvilket kan udjævne forskellene mellem de forskellige kommuner.

Hvis man ser på den andel af borgere, der har svaret positivt på spørgsmålet (en score på mellem 8 og 10), kan man konstatere, at andelen af borgere i Rudersdal Kommune ser ud til at have en rigtig stor andel af borgere (næsten to tredjedele), der har en høj tilfredshed med livet alt i alt. Både København og Ishøj kommuner ligger under landsgennemsnittet, når man ser på andelen af borgertilkendegivelser af stor positiv livstilfredshed.

Forventningen til fremtiden i et femårsperspektiv er højest i Københavns Kommune, mens både Ishøj, Rudersdal og Bornholm ligger lidt under landsgennemsnittet, men resultatet kan være præget af den statistiske usikkerhed.

Undersøgelsen viser, at kvinder som hovedregel ser lidt mere positivt på fremtiden end mændene.

Figur 1 Aldersbetinget tilfredshed med livet, landsgennemsnit

Et typisk kendetegn ved hele denne undersøgelse er, at de fleste yngre mennesker ser mere positivt på fremtiden i forhold til samtiden. Dette gælder typisk for folk under 60 år, mens fremtidsforventningerne er mindre udtalt for folk på 70 år og derover. Da København har en meget stor ungebefolkning, kan det være en af forklaringerne på den høje score med livstilfredsheden i et femårigt perspektiv.

Derudover kan man se, at folks opfattelse af deres egen livskvalitet her-og-nu er høj i de unge år, hvorefter den falder i 40-50-års-alderen. Herefter indtræder der en stigning helt frem til omkring 75-års-alderen.

Undersøgelsen viser dermed det forhold, der kan genfindes i mange internationale undersøgelser – den såkaldte aldersbetingede U-kurve. Folk starter voksenlivet relativt positivt, hvorefter tilfredsheden daler en smule, efterhånden som man stifter familie og får børn. Når ungerne er fløjet fra reden, stiger livstilfredsheden for forældre og bedsteforældre gradvist igen.

Helbred

Helbred er ofte højt placeret, når folk bliver spurgt, hvad der har størst betydning for deres livskvalitet. Helbredet påvirker en persons livskvalitet på flere måder. For det første er sygdom forbundet med smerte og ubehag, der i sig selv sænker en persons livskvalitet. Derudover kan dårligt helbred være med til at begrænse en persons udfoldelsesmuligheder på andre områder. For nogle betyder et dårligt helbred fx, at de ikke kan arbejde eller deltage i sociale aktiviteter. Omvendt kan et godt helbred betragtes som en ressource, der øger folks mulighed for at leve det liv, de gerne vil.

Set i et generelt perspektiv er et dårligt helbred med til at forkorte levetiden, mens et godt helbred forlænger det. Dermed kan en statistisk opgørelse af middellevetiden anvendes som en indirekte indikator for helbred. Middellevetiden beregnes som det gennemsnitlige antal år, en person kan forventes at leve fra sit nulte år.

Tabel 2 Vurdering af eget helbred og middellevetid

	Hele landet	København	Ishøj	Rudersdal	Bornholm
	Andel af "meget godt" og "godt"				
Hvordan synes du dit helbred er alt i alt?					
Mænd og kvinder i alt	84,2	88,3	80,5	89,0	83,0
Mænd	85,6	87,6	84,2	89,2	82,4
Kvinder	82,9	89,0	76,8	88,9	83,5
Middellevetid (år)	80,1	78,0	78,3	82,4	79,4

Langt hovedparten af den voksne danske befolkning vurderer deres eget helbred som enten "meget godt" eller bare "godt". Kvinder vurderer helt overordnet deres helbred som lidt dårligere end mændene. Dette skal sammenholdes med, at kvinder de facto gennemsnitligt lever længere end mændene. Kvinderne i både København og på Bornholm udgør i denne sammenhæng en bemærkelsesværdig afvigelse fra landsgennemsnittet. Her ser kvinderne mere positivt på deres helbred, end mændene gør. Til gengæld ser kvinderne i Ishøj Kommune ud til at signalere en betydelig negativ forskel til mændenes helbred.

Borgerne i Rudersdal Kommune er den kommune i denne undersøgelse, der har den højeste middellevetid. Det er også den kommune, hvor borgerne samlet set tilkendegiver, at de har det bedste helbred.

Københavns Kommune er den kommune, hvor borgerne har den korteste middellevetid, men kommunen har ikke den ringeste selvrapporterede helbredstilstand. Blandt de fire kommuner er det i Ishøj, at færrest borgere betegner deres helbred som 'godt' eller 'meget godt'. Middellevetiden i Ishøj Kommune ligger samtidig en del under landsgennemsnittet.

Tryghed

Tryghed i relation til personlig sikkerhed er et basalt menneskeligt behov og dermed en vigtig faktor for livskvalitet. En følelse af utryghed kan hæmme individers aktiviteter og muligheder, hvis de fx ikke tør at gå ud efter mørkets frembrud eller generelt nærer mistillid til andre mennesker. Kriminalitet er en kilde til utryghed og forringet livskvalitet.

Politianmeldt kriminalitet giver ikke det fulde billede af kriminalitetsomfanget i en kommune, da der altid vil være forbrydelser, der ikke anmeldes.

Tabel 3 Kriminalitet og tryghed

	Hele landet	København	Ishøj	Rudersdal	Bornholm
I hvilken grad føler du dig tryk i dit nærområde efter mørkets frembrud?					
Mænd og kvinder i alt	8,0	7,7	6,9	8,3	8,8
Mænd	8,4	7,9	7,5	8,7	9,0
Kvinder	7,6	7,5	6,3	7,8	8,6
Ofre for anmeldte forbrydelser (pr. 1.000 indbyggere)					
Mænd og kvinder i alt	12,4	45,2	6,0	7,0	5,9
Mænd	10,0	35,7	4,3	4,9	6,6
Kvinder	14,8	54,4	7,7	8,8	5,2

I denne undersøgelse ses det tydeligt, at borgerne i Ishøj Kommune er dem, der føler sig mindst trygge efter mørkets frembud. Tryghedsfølelsen er derimod suverænt størst på Bornholm.

Kvinderne i regionen – uanset kommune – føler sig langt mindre trygge end mændene.

Københavns Kommune er ikke overraskende den mest ”anmeldelsesramte” kommune af de undersøgte kommuner i Region Hovedstaden. Det forhold, at anmeldelser af forbrydelser er stort i regionens største kommune, kan genfindes i de andre regioner. Det er også vigtigt at gøre sig klart i denne sammenstilling, at forbrydelsen er sket i anmeldelseskommunen og ikke nødvendigvis i den kommune, hvor ofret bor.

Uddannelse

Uddannelse åbner muligheder for folk og er af stor betydning for arbejdsmarkedstilknytning – og dermed også for indkomstforhold. Uddannelse er desuden med til at give personligt selvværd, sociale relationer og anerkendelse fra andre, hvilket alt sammen har indflydelse på en persons livskvalitet. Dertil kommer, at uddannelse socialiserer mennesker ind i samfundets værdier og normer og danner grundlaget for at udvikle dem til selvstændige og demokratiske individer. Således har uddannelse betydning for folks mulighed for aktiv samfundsdeltagelse. For samfund som helhed er et højt uddannelsesniveau forbundet med høj økonomisk vækst, stærk sammenhængskraft og mindre kriminalitet.

Tabel 4 Tillid til nyt job og erhvervskompetence

	Hele landet	København	Ishøj	Rudersdal	Bornholm
Hvor høj eller lav tillid har du til, at du kan få et (nyt) job, der passer til din uddannelse?					
Mænd og kvinder i alt	6,4	6,6	6,0	7,1	5,9
Mænd	6,7	6,7	6,4	7,5	6,0
Kvinder	6,1	6,5	5,7	6,8	5,8
Erhvervskompetencegivende uddannelse, 30-59-årige (pct.)					
	71,3	68,0	55,1	78,8	69,6

Folk har generelt relativ lille tillid til, at deres uddannelse kan føre til et (nyt) job, der matcher deres uddannelse. Det ser også ud til, at der er en vis sammenhæng mellem borgernes beskæftigelsesgrad (tabel 5) og tilliden til, at uddannelse fører til muligheden for et nyt job.

Borgerne i Ishøj Kommune er dem med den laveste uddannelsesgrad og dem med den næstlaveste tillid til muligheden for at få et nyt job med den uddannelse de har. Her spiller anden etnicitet end dansk givetvis en rolle. Modsat ligger borgerne i Rudersdal Kommune. Her er uddannelsesgraden relativ høj, og det er tilliden til at kunne få et job eller et nyt job også.

Kvinderne i undersøgelsen har generelt lavere tillid til, at deres uddannelse også kan føre til et nyt job.

Arbejde

Arbejde er centralt i folks opfattelse af livskvalitet i et velfærdssamfund. At have et arbejde er vigtigt for de fleste som forsørgelsesgrundlag, man kan bygge sin tilværelse på. Men et arbejde giver os mere end penge, tryghed og komfort. Arbejde leverer også identitet, anerkendelse og et socialt tilhørsforhold. Arbejde viser, hvad mennesker kan, og hvem de er.

Det at have et arbejde er, ud over at skabe indkomst, også stærkt identitetsskabende, hvilket er med til at give selvværd og livskvalitet. Omvendt ved man, at mangel på arbejde, eller frygten for at miste det, kan udgøre en trussel mod ens psykiske helbred. På den anden side er arbejde også tidskrævende og tager tid fra ens fritidsmuligheder. Tilfredshed med ens arbejde er bestemt af mange andre forhold end selve aflønningen. Det drejer sig bl.a. om forholdet til arbejdskolleger, arbejdets indhold og karakter og arbejdsstedet placering.

Tabel 5 Beskæftigelse og tilfredshed med arbejdet

	Hele landet	København	Ishøj	Rudersdal	Bornholm
Hvor tilfreds er du med dit arbejde?					
Mænd og kvinder i alt	7,4	7,1	7,5	7,5	7,6
Mænd	7,5	7,2	7,4	7,6	7,4
Kvinder	7,3	7,0	7,6	7,4	7,7
Beskæftigelsesfrekvens, 30-59-årige (pct.)					
	79,8	74,7	73,1	85,3	75,8

Tilfredsheden med ens arbejde ligger i København på et væsentlig lavere niveau end i resten af landet. Mænd er generelt mere tilfredse med deres arbejde end kvinderne. Her udgør borgerne i både Ishøj og på Bornholm en undtagelse.

Det ser ikke ud til, at der er en særlig synlig sammenhæng mellem beskæftigelsesfrekvensen og tilfredsheden med ens eget arbejde.

Økonomi

Folks indkomst spiller en helt afgørende rolle for oplevelsen af livskvalitet i et moderne velfærdssamfund. Indkomst giver muligheder for at realisere en række materielle behov så som køb og forbrug af fødevarer, tøj, bolig, rejser og varige forbrugsgoder.

Flere undersøgelser viser, at folks muligheder for et varieret privatforbrug øger folks oplevelse af livskvalitet. Dette kan bedst realiseres gennem en stor og stabil disponibel indkomst. Usikkerhed i indkomsterhvervelsen øger opsparingen og dæmper forbruget. Mange undersøgelser bekræfter, at usikkerhed om fremtiden af enhver slags påvirker nutiden negativt.

Stor indkomst er dog ikke i alle tilfælde tilstrækkelig til at sikre det ønskede forbrug. Flere personer med relativ stor indkomst melder, at de ikke kan få deres økonomi til at hænge sammen. Omvendt ses det også, at folk med en relativ lav indkomst ikke har problemer med at få deres økonomi til at hænge sammen. Så indkomst i sig selv behøver ikke at have en klar sammenhæng med folks oplevelse af livskvalitet.

Manglende indkomst øger risikoen for fattigdom, og fattigdom øger risikoen for at lide materielle afsavn. Faktorer, der entydigt bidrager negativt til oplevelsen af livskvalitet.

Tabel 6 Økonomisk tilfredshed

	Hele landet	København	Ishøj	Rudersdal	Bornholm
Hvor tilfreds er du med din økonomiske situation?					
Mænd og kvinder i alt	6,8	6,6	6,5	7,5	6,9
Mænd	6,8	6,5	6,5	7,6	6,8
Kvinder	6,8	6,6	6,5	7,4	6,9
Personlig disponibel indkomst					
(median 1.000 kr./år)	198	182	187	288	177

Folks disponible indkomst er i de fire undersøgte kommuner i Region Hovedstaden – bortset fra Rudersdal – mindre end landsgennemsnittet. Både i København og i Ishøj signalerer borgerne en mindre tilfredshed med deres økonomiske situation, end hvad der er tilfældet for landet som helhed.

Der er dog ingen entydig sammenhæng mellem disponibel indkomst og tilfredshed med den økonomiske situation. Det ses tydeligt på Bornholm, hvor tilfredsheden med den økonomiske situation er højere end landsgennemsnittet, samtidig med at bornholmerne generelt har en indkomst, der er væsentlig under landsgennemsnittet.

Sociale relationer

Sociale relationer er af stor betydning for folks oplevelse af deres livskvalitet. Mennesker indgår i sociale relationer i rigtig mange sammenhænge.

Man ved fra forskellige undersøgelser, at et liv, hvor folk kan opnå en god balance mellem arbejde og private interesser i form af tilstrækkelig fritid og sociale relationer, giver en god livskvalitet. Ensomhed og den situation, at man ikke har nogen at tale med, trækker entydigt ned i oplevelsen af livskvalitet. Ensomhed har nemlig en tæt sammenhæng med folks almindelige sundhedstilstand. Ensomme har en højere dødelighed og et dårligere helbred end den øvrige befolkning – og derfor også et større plejebehov.

Forholdet til familien, kollegaer og nære personlige venner er helt afgørende for oplevelsen af livskvalitet.

Tilfredshed med familieliv er et spørgsmål, der direkte sigter mod en tilkendegivelse af, hvordan personen føler sit samliv med familien.

Tabel 7 Sociale relationer

	Hele landet	København	Ishøj	Rudersdal	Bornholm
Hvor tilfreds er du med dit familieliv?					
Mænd og kvinder i alt	8,0	7,8	8,2	8,1	8,2
Mænd	7,9	7,5	8,1	7,9	7,9
Kvinder	8,2	8,0	8,2	8,2	8,4
Skilsmisser (pr. 1.000 gifte)					
	15,3	20,8	14,6	12,7	15,4

Tilfredsheden med familielivet er i Københavns Kommune lidt under landsgennemsnittet, mens den er højest i Ishøj og på Bornholm.

København har både en høj skilsmisrate samt lav familietilfredshed, mens Bornholm udviser middelhøj skilsmisrate og høj familietilfredshed.

Et typisk tegn ved denne undersøgelse er, at kvinderne over hele linjen signalerer en højere tilfredshed med familielivet, end mændene gør.

Boligforhold

Boligen spiller en helt central rolle for menneskers hverdagsliv og udgør en af de største enkeltposter i en families økonomi. Forholdene i boligen bestemmer i høj grad beboernes levestandard. Det gælder især i vurderingen af pladsforhold, og om boligen er sund at leve i. Boligforhold handler også om mange andre forhold end den konkrete boligstandard i form af boligens fysiske udstyr og indretning. Opfattelsen af boligforhold i et livskvalitetsaspekt handler i lige så høj grad også om boligens fysiske placering og beliggenhed i lokalområdet samt de sociale relationer, der eksisterer i de lokale boligområder.

Tabel 8 Boligtifredshed

	Hele landet	København	Ishøj	Rudersdal	Bornholm
Hvor tilfreds er du med din boligsituation?					
Mænd og kvinder i alt	8,1	7,7	7,7	8,4	8,5
Mænd	8,1	7,5	7,6	8,3	8,3
Kvinder	8,2	7,9	7,8	8,6	8,7
Kvadratmeter boligareal (pr. person)					
	52,2	40,4	42,9	54,5	62,4

Folks opfattelse af deres boligsituation er generel ret positiv. Man kan også se en tendens til, at desto mere plads man har i boligen, desto større tilfredshed. Dog er der ikke en en-til-en sammenhæng. Borgerne på Bornholm signalerer den højeste tilfredshed med deres boligsituation, og de råder også over de fleste boligkvadratmeter at udfolde sig på.

Boligtifredsheden i både København og Ishøj kommuner ligger under landstotalen, og her råder man også over færre boligkvadratmeter end landsgennemsnittet.

En typisk tendens er, at kvinderne helt generelt er mere tilfredse end mændene med deres boligsituation.

Samfundsdeltagelse

Deltagelse i samfundsliv er helt afgørende for folks oplevelse af demokratiet. Demokrati opleves af de fleste som et velfærdsgode, og derfor er det vigtigt at få belyst, i hvilket omfang folk deltager aktivt i udøvelsen af de demokratiske processer. Medindflydelse og påvirkning af de politiske beslutningsprocesser bidrager for de fleste til oplevelsen af øget livskvalitet. Kvaliteten af og tilliden til demokratiske institutioner og eliminering af nepotisme og korrupsion, er også centrale elementer i folks velfærdsrettigheder.

Tabel 9 Tilfredshed med lokalpolitikere

	Hele landet	København	Ishøj	Rudersdal	Bornholm
Hvor høj eller lav tillid har du til lokalpolitikere i din kommune?					
Mænd og kvinder i alt	4,3	4,4	4,6	4,6	4,6
Mænd	4,3	4,2	4,6	4,5	4,6
Kvinder	4,4	4,5	4,6	4,7	4,6
Valgdeltagelse ved seneste kommunevalg (pct.)					
	71,9	61,2	67,2	75,8	77,1

Tilliden til lokalpolitikere er ikke særlig høj i Danmark, men dog højere end til folketingspolitikere. Alligevel er valgdeltagelsen højere ved folketingsvalgene end ved kommunalvalgene.

Borgerne i de fire udvalgte kommuner udtrykker højere tillid til deres lokalpolitikere end set i resten af landet. Ligeledes kan man se, at valgdeltagelsen til kommunevalget i København og Ishøj kommuner er lavere end på landsplan. For Københavns vedkommende er valgdeltagelsen endog væsentligt lavere. Et forhold, der stort set ses i alle danske storbyer.

Kvinderne har en tendens til at udtrykke en større tillid til lokalpolitikere end tilfældet er for mændenes vedkommende. I Ishøj og på Bornholm er de to køn dog enige om deres tillid til lokalpolitikere.